

Værkbetjent A.C. Petersen blev formand for håndværkerne i Nyborg i 1921. To årtier senere – i 1942 – blev han formand for Fængselsforbundet. Han satte stort præg på forbundets udvikling efter krigen.

KAP. 9

Hver måned i årets løb fortæller vi om de mennesker, visioner og magtkampe, der skabte et af Danmarks stærkeste fagforbund.

VÆRKMESTRE I 100 ÅR

Tidligere stod private firmaer for beskæftigelsen i fængslerne, men i 1913 overtog staten opgaven. Dermed kom håndværkerne til at udgøre en ny personalegruppe.

Af Søren Gregersen

Værkmestrene fejrer 100 år som faggruppe i år. De gjorde nemlig deres indtog samtidig med, at Fængselsforbundet blev grundlagt i 1913. Det var i den nyåbnede Nyborg Straffeanstalt, at håndværkerne blev ansat for at lede og fordele arbejdet.

Den nye personalegruppe markerede et skifte fra det system, som fængselsvæsenet havde brugt siden midten af 1800-tallet. Danmark havde hidtil – inspireret af USA – anvendt et system, hvor fangernes arbejde var udliciteret til private entreprenører.

Men i 1913 overtog staten arbejdet i fængslerne, og dermed kom håndværkerne til at udgøre en gruppe for sig selv. Nu var der både et uniformeret personale, der holdt opsyn, og et værkpersonale der tilrettelagde arbejdet.

HÅNDVÆRKERFORENINGER

Og håndværkerne begyndte hurtigt at etablere lokale håndværkerforeninger.

Det handlede både om faglig identitet og løn, fremgik det af en artikel i Fagbladet Fængselsfunktionæren: "De lokale foreninger

” En levende og varm personlighed, usvigelig loyal og trofast og samtidig en mand med humor og charme,” sådan lød A.C. Petersens skudsmål.

blev etableret for dels at hævde håndværkernes århundrede gamle anseelse, dels i videst muligt omfang at bringe håndværkspersonalets lønmæssige forhold på højde med, hvad der ydes håndværkerne i de civile erhverv.”

Den første forening blev etableret i 1920 i Nyborg under navnet Håndværkerforeningen ved Nyborg Straffeanstalt. Vridsløselille fulgte trop samme år. Det skete ved et møde i fængslets brandstue, hvor samtlige håndværkere var mødt op. Sadelmager R. Iversen blev formand. Man kopierede simpelthen vedtægterne fra Nyborg. Og måneden senere fulgte håndværkerne i Horsens efter.

Nyborg blev også udgangspunkt for stiftelsen af en landsdækkende forening: Håndværkerforeningen for Danmarks Straffeanstalter. Det skete i 1925. Den nye håndværkerforening blev straks en del af Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter og fik to repræsentanter i hovedbestyrelsen.

TAGER FORBUNDSPOSTEN

Håndværkerne spillede også en central rolle, da betjentene fra Københavns Fængsler, arresthusene og straffeanstalterne gik sammen i ét fængselsforbund i 1939.

Det varede heller ikke lang tid, før værkemestrene satte sig på forbundsposten. Det var A.C. Petersen, som blev valgt som formand i 1942. Han var skrædder af uddannelse og ansat som værkbetjent i Nyborg. A.C. kom frem for nogen til at præge Fængselsforbundet efter krigen.

Blandt hans andre organisatoriske resultater var at sikre, at Fængselsforbundet fik forhandlingsretten for betjente fra 5. til 12. lønklasse, og han sikrede i 1959, at Dansk Arrestforvarerforening sluttede sig til forbundet. Det lykkedes ham således at organisere alt uniformeret ikke-akademisk personale i forbundet.

A.C. Petersen engagerede sig også i det nordiske samarbejde efter krigen og blev den første præsident (1947-1963) for Nordiske Fængselsfunktionærers Organisation – senere Union.

Den organisatorisk interesserede og begavede A.C. beskrives som en ildsjæl, der som formand viede sit liv til Fængselsforbundet og sled sig selv op i forbundets tjeneste. Han kunne umiddelbart virke brysk, men var bag facaden ”en levende og varm personlighed, usvigelig loyal og trofast og samtidig en mand med humor og charme,” som det fremgik af hans nekrolog i fagbladet i 1963.

Den nye forbundsformand kom til samtidig med en ny fængselsdirektør H. Tetens. De to kom til at køre et exceptionelt parløb frem til A.C. Petersens død.

ENHEDSFUNKTIONÆREN

Skellet mellem værkbetjente og opsynbetjente blev gradvist udslettet i 1970'erne, hvor enhedsfunktionæren blev indført. Ideen var at bygge bro mellem opsyn og beskæftigelse. Helt udvisket blev værkemestrene dog aldrig. Og de udgør fortsat en selvstændig personalegruppe.

I dag er der ansat over 400 værkemestre i Kriminalforsorgen. De indgår i sikkerhedsberedskabet tilsvarende fængselsbetjente.

INVITATION

I anledning af Fængselsforbundets 100 års jubilæum afholdes der reception i festsalen på:

ARBEJDERMUSEET
RØMERSGADE 22
KØBENHAVN

**TORS DAG DEN 12. DECEMBER 2013
KLOKKEN 13 – 16**

Vi ser frem til at fejre dagen med medlemmer, nuværende og tidligere samarbejdspartnere samt venner af forbundet.

Vi samler ind til en fane til Fængselsforbundet, og vi håber at kunne indvie den nye fane ved jubilæumsreceptionen.

Bidrag til faneindsamlingen kan stadig indbetales på vores konto i Arbejdernes Landsbank reg.nr. 5343 kontonr. 0514601. Mærk venligst indbetalingen ”fane.”

**PÅ GENSYN
DEN 12. DECEMBER!**

